

ПРЕДМЕТ ТА ОБ'ЄКТИ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ

Артюх О.В., к.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет

Анотація. Метою роботи є висловлення авторської точки зору щодо визначення предмету та об'єктів податкового аудиту на підставі критичного огляду наукових джерел із застосуванням порівняльного методу дослідження дефініцій «предмет», «об'єкти» у сфері аудиторського та державного податкового контролю. Визначення цих категорій потребує системного підходу, тобто має охоплювати економічні, організаційні, інформаційні та інші системні властивості фінансового контролю. Розгляд спеціальної економічної літератури показує дискусійний характер досліджень стосовно формулювання предмету та об'єктів аудиту та підтверджує доцільність здійснення порівняльного аналізу суджень науковців з метою визначення їх актуальності для сфери податкового аудиту. Відповідно до мети у статті розглянуто поняття «предмет» та «об'єкт» у загально філософському значенні, проаналізовано існуючі наукові концепції щодо їх визначення у сфері аудиторської діяльності та державного податкового контролю. Враховуючи логіку напрацювань вчених стосовно визначення предмету і об'єктів традиційного аудиту, та здобутки науковців у сфері державного податкового контролю, ґрунтуючись на особливій сутності податкового аудиту, запропоновано визначення предмету та об'єкту податкового аудиту в авторській редакції, яка не суперечить філософському розумінню цих понять, та сприяє побудові теоретичної концепції податкового аудиту. Розглянута проблематика дефініцій «предмет» та «об'єкт» вказує на актуальність подальших системних досліджень у напрямку наукового обґрунтування теорії, методології та організації фінансового контролю, зокрема, незалежного податкового аудиту.

Ключові слова: податковий аудит, традиційний аудит, завдання з надання достатньої впевненості, державний податковий контроль, предмет, об'єкт.

A SUBJECT AND OBJECTS OF TAX AUDIT

Oksana Artyuh, PhD in Economics, Associate Professor

Odesa National Economic University

Summary. The aim of this work is the expression of the author's point of view on the definition of the subject and object of tax audit on the basis of critical review of scientific sources with the use of the comparative method of the study of definitions of "object", "object" in audit and state tax control. The definition of these categories requires a systemic approach, considering the economic, organizational, informational, and other system characteristics of financial control. The analysis of the special economic literature shows controversial nature of the research the essence of the concepts "object, the object audit" and confirms the feasibility of mapping scientific approaches to determine their relevance to the scope of the tax audit. The article examines the concept of "subject" and "object" in philosophical value, analysed the existing scientific concepts of their definition in the field of auditing and state tax control. Taking into account the logic of what scientists regarding the definition of the subject and objects of a traditional audit, their achievements in the field of state tax control, based on the special nature of the tax audit, the proposed definition of its subject and of the object in author's edition, which is not contrary to the philosophical understanding of these concepts, and build theoretical concepts of tax audit. Identified problems of definitions of "subject" and "object" indicates the relevance of systematic research in the direction of scientific substantiation of theory, methodology and organization of financial control, in particular, independent of the tax audit.

Keywords: tax audit, traditional audit assignments to provide reasonable assurance that state tax audits, subject, object.

Постановка проблеми. Податковий аудит в Україні є порівняно новим видом діяльності і тому процес його практичного впровадження супроводжується виникненням проблемних питань, що обумовлені впливом цілого ряду факторів: недосконалість вітчизняного законодавства у сфері аудиторської діяльності та державного податкового контролю, незначний практичний досвід, відсутність методології. Системне вирішення проблематики теорії та практики податкового аудиту неможливо без наукового визначення його предмету та об'єктів, що підтверджує актуальність дослідження на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теоретико-методологічних засад податкового аудиту досліджувалися у працях відомих вітчизняних та зарубіжних вчених: Петрик О.А., Малишкіна О.І., Мелихової Т, Рядської В.В., Орлова Д.В., Шешукової Т.Г., Шурчкової І.Б. та інших фахівців у сфері фінансового контролю.

Високо оцінюючи наукові напрацювання у сфері аудиторської діяльності варто зауважити, що на сьогодні проблематика теоретико-методологічних засад податкового аудиту системно не досліджена та потребує поглибленого вивчення, наукового переосмислення.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. На сучасному етапі залишаються невирішеними питання концептуальних засад податкового аудиту, зокрема, визначення його предмету та об'єктів, розкриття змісту яких є необхідною складовою дослідження у напрямку наукового обґрунтування теорії та практики податкового аудиту у структурі аудиторської діяльності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є викладення авторської точки зору щодо визначення предмету та об'єктів податкового аудиту на підставі критичного огляду наукових джерел із застосуванням порівняльного методу дослідження дефініцій «предмет», «об'єкти» у сфері аудиторського та державного податкового контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досягнення цілей фінансового контролю неможливо без визначення його основних елементів: предмета та об'єктів.

У філософському сенсі предметом пізнання є категорія, що позначає певну цілісність, виділену зі світу об'єктів у процесі людської діяльності і пізнання.

Предметом дослідження є точка зору, з якої дослідник познає цілісний об'єкт, виділяючи при цьому ключові, найбільш істотні ознаки об'єкта [1].

У сучасній логічній літературі під предметом нерідко розуміють об'єкт, оскільки він включає ті характеристики об'єкта, на які спрямована діяльність або які використовуються в діяльності в якості її засобів. Але основна структурна відмінність предмету від об'єкту полягає в тому, що в предмет входять головні, найбільш суттєві з точки зору даного дослідження властивості та ознаки, що робить відносним протиставлення цих категорій у загально гносеологічному аспекті.

У методології наукової діяльності об'єкт і предмет дослідження, як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як загальне та часткове, де в об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження, тобто, об'єкт є первинним по відношенню до предмету. У цьому контексті, справедливо відмічено, що володіючи необмеженим безліччю різних проявів та зв'язків з реальністю, об'єкт, не вміщається повністю в дослідницький кругозір суб'єкта, який переходить до його розгляду не у всій множині його проявів, а в усиченому виразі за специфічним інтересом дослідника [2].

Виходячи з загальних доміант предмету та об'єкту науки можна зауважити, що визначення цих категорій потребує системного підходу, тобто має охоплювати економічні, організаційні, інформаційні та інші системні властивості фінансового контролю.

Розгляд спеціальної економічної літератури показує дискусійний характер досліджень стосовно формулювання предмету та об'єктів аудиту та підтверджує доцільність здійснення порівняльного аналізу суджень науковців з метою визначення їх актуальності для сфери податкового аудиту.

За найбільш розповсюдженими концепціями науковців предмет аудиту визначається як:

- процес розширеного відтворення суспільно необхідного продукту і додержання його економіко-правового регулювання в умовах ринкової економіки, достовірність відображення його в системі бухгалтерського обліку і звітності [3], а також дослідження ефективності ділової активності з дотриманням чинного законодавства [4].

- власність акціонерів та інвесторів [5];

- господарська і виробнича діяльність підприємства та його інформаційний стан за певний період [6];

- господарські процеси і явища діяльності підприємства, що відображені в документах та звітності з точки зору їх законності, достовірності та доцільності [7, 8];

- стан і дії об'єктів, які перебувають у сфері аудиторської оцінки [9];

- бухгалтерська звітність, фінансові прогнози [10, 11] або показники фінансової звітності підприємства з точки зору достовірності та відповідності їх даним обліку [12];

- перевірка, експертиза або оцінка фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання та визначення її достовірності і правової відповідності [13] або контрольний перегляд здійснених господарських операцій [14];

- законність, повнота та достовірність відображення інформації про факти господарської діяльності підприємства у системі бухгалтерського обліку та показниках фінансової звітності [8, 10];
- інформація про факти (явища й процеси) господарської діяльності суб'єкта аудиторського контролю, яка відображена в системі бухгалтерського обліку та інших джерелах інформаційної системи і підлягає кількісній та вартісній оцінці [15];
- сукупність суспільних відносин, що виникають у зв'язку із здійсненням «власне аудиту» (у практичній діяльності) та наданням і використанням аудиторської інформації (в інформаційній сфері) [16];
- одна з основних функцій управління, один з видів суспільно необхідної діяльності з забезпечення користувачів достовірною інформацією бухгалтерської (фінансової) звітності аудованної особи [17].

Така різноманітна інтерпретація предмету аудиту у сучасному науковому оточенні характеризує різне ставлення дослідників до змісту аудиту у системі незалежного фінансового контролю.

Так, підхід до традиційного аудиту в цілому як до господарського контролю, а не окремої його складової, спровокував появу узагальненого визначення предмету аудиту, яке не розкриває його специфічну сутність. Виникає необхідність уточнення: як саме процеси розширеного відтворення суспільно необхідного продукту становляться предметом аудиту, чи завжди стан об'єктів, господарські процеси підприємства та власність засновників є предметом аудиту?

В деяких дослідженнях виділяються лише загальні властивості предмету у його визначенні: явища – процеси – діяльність (дії) – стан (його зміна), які у філософському сенсі є тотожними: процес представляє собою сукупність послідовних дій, явищ, зміну станів об'єкту, або, навпаки, відзначаються тільки окремі компоненти предмету.

Виходячи зі змісту традиційного аудиту у структурі аудиторської діяльності, його предмет доречно розкрити у контексті завдання з надання достатньої впевненості у взаємозв'язку основних складових: інформація – способи – відносини (рис. 1).

Узагальнюючи різні точки зору дослідників, вважаємо за доцільне виразити власне судження щодо предмету традиційного аудиту.

Отже, предметом аудиту є інформація про господарську діяльність суб'єкта господарювання, яка акумулюється в системі обліку і фінансової звітності, та підлягає контролю (із застосуванням специфічних контрольних засобів) на достовірність та відповідність за вимогами користувачів.

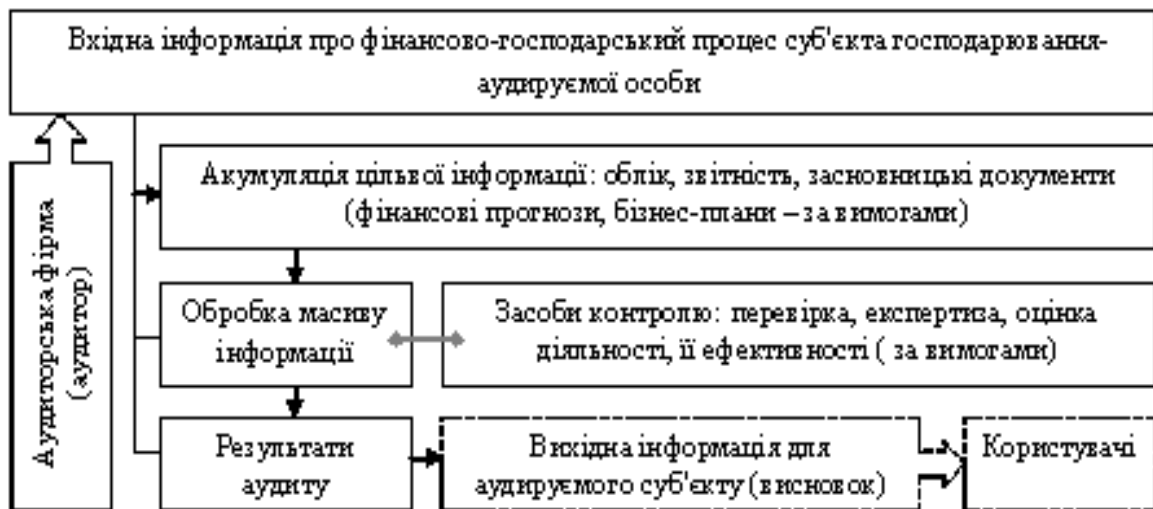

Рисунок 1- Взаємозв'язок компонентів предмету аудиту.

З метою адекватного визначення предмету податкового аудиту проаналізуємо погляди вчених на поняття «предмет державного податкового контролю» через відсутність його законодавчої регламентації.

На сучасному етапі спостерігаються різні міркування науковців щодо предмету державного податкового контролю, за найбільш поширеними підходами під ним розуміють:

– податковий облік й звітність, в яких зафіксовані результати фінансово-господарської діяльності підконтрольного суб'єкта за відповідний період, що підлягають контролю у зв'язку з справлянням податків [12, 18, 19, 20];

– фінансово-господарську діяльність підконтрольних об'єктів у частині формування зобов'язань по податкових платежах і відрахувань до бюджету та позабюджетних фондів [21];

– правильність нарахування, сплати податкових платежів, складання та своєчасності подання податкової звітності, дотримання податкового законодавства з інших питань [22];

– перевірку обчислення та сплати податкових платежів, здійснення інших дій, безпосередньо пов'язаних із виконанням платником своїх податкових обов'язків [23].

Відсутність єдиного ставлення науковців до предмету державного податкового контролю залишає відкритим питання: що вважати предметом – діяльність, облік та звітність, чи взагалі абстрактні філософські категорії типу «правильність/справедливість»?

Приймаючи за індикативне (базове) визначення предмету традиційного аудиту, враховуючи здобутки науковців у сфері державного податкового контролю, та виходячи з специфічного змісту податкового аудиту можна визначити його предмет: це інформація про господарську діяльність суб'єкта господарювання, яка акумулюється в обліку та звітності у системі оподаткування, і підлягає контролю (із застосуванням специфічних контрольних засобів) на достовірність та відповідність податковому законодавству за вимогами користувачів.

Таке формулювання предмета податкового аудиту не суперечить філософському тлумаченню предмета пізнання, адже віддзеркалює сукупність досліджуваних познач - законність, достовірність, доцільність, ефективність через певний логічний вираз - інформацію про господарську діяльність суб'єкта господарювання.

У цьому контексті, слушним є судження Малишкіна, який у дослідженні теорії аудиту податків пропонує розглядати предмет не на процесі оподаткування в цілому, а на рівні конкретного податку [24].

Приймаючи та враховуючи логіку напрацювань вченого, предмет податкового аудиту можна визначати на макро- та мікрорівні (рис. 2).

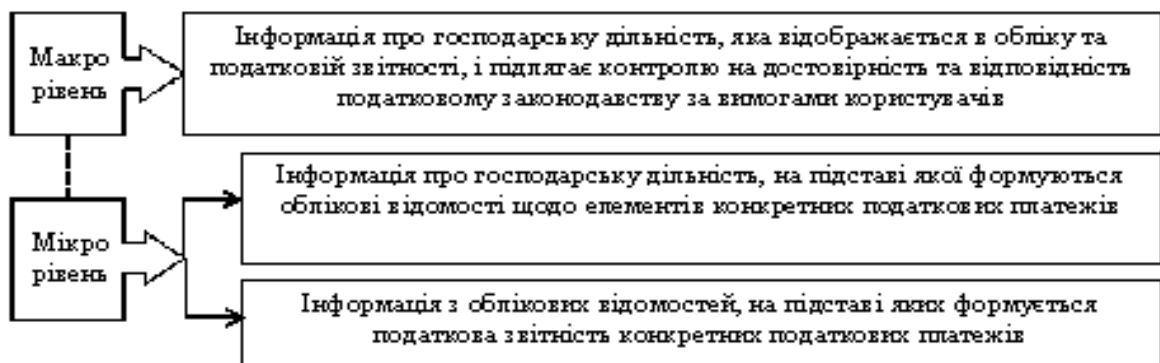

Рисунок 2 - Розкриття предмету податкового аудиту.

При формулюванні об'єктів аудиту спостерігається різноманіття поглядів дослідників. За найбільш поширеними підходами до об'єктів аудиту відносяться:

- система обліку і внутрішнього контролю, інформаційні системи [10, 11, 25];
- бухгалтерська (фінансова) звітність [17];
- предмети і засоби праці [26], активи і пасиви [3, 6];
- підприємницької структури [5];
- фінансово-господарська діяльність та її відображення в обліку та звітності [27]; господарські процеси [3, 6, 7, 12, 13];
- інформація про факти (явища або процеси) господарської діяльності суб'єкта господарського контролю, яка відображена в системі бухгалтерського обліку та інших джерелах інформаційної системи та підлягає кількісній і вартісній оцінці [28];
- економічні, організаційні, інформаційні або інші сторони функціонування системи, що вивчають, стан яких може бути оцінений кількістю і якістю [4].

Виноградова М.О. виділяє об'єкти аудиту відносно до об'єктів обліку: ресурси і джерела їх формування, господарські процеси та фінансові результати та до об'єктів управління: організаційні форми, методи і функції управління [14].

Широкий діапазон підходів до сутності об'єктів аудиту пов'язаний з різноманітністю цільових установок, та відповідно, завдань аудиту у структурі аудиторської діяльності. Тому у теоретико-методологічному аспекті бажано висвітлити уніфіковану сутність об'єктів аудиту, з урахуванням загальних властивостей, притаманних об'єкту. У цьому контексті, найбільш сприятливим, на наш погляд, є підхід до визначення об'єктів аудиту за відповідними рівнями: перший рівень - юридичні й фізичні особи, та особи з неозначеним юридичним статусом, другий рівень – економічні, організаційні, інформаційні, технологічні процеси та інші сторони функціонування юридичних й фізичних осіб, третій рівень – облікові документи [9].

Сутність об'єктів податкового аудиту доречно визначати у співставленні з об'єктами недержавного та державного фінансового контролю у сфері оподаткування.

Узагальнюючи точки зору науковців, можна зазначити, що найчастіше під об'єктами державного податкового контролю розуміються:

- об'єкти оподаткування, визначені податковим законодавством [20, 29, 30];
- дії щодо правильності обчислення та сплати податкових платежів, складення та подання податкової звітності та інші дії у сфері контролю [31];
- явища та факти господарського життя, які контролюються [32];
- фінансово-господарська діяльність підконтрольних суб'єктів [18, 19], що відображається у документах пов'язаних з обчисленням та сплатою податкових платежів [33, 34];
- податкові правовідносини між контролюючими органами та платниками податків щодо правильності нарахування та сплати податкових платежів, правильності складання та подання звітності, дотримання податкового законодавства [22];

– облікова документація та звітність у сфері оподаткування [35].

Такий діапазон об'єктів податкового контролю пов'язаний з характером його цільових установок, їх деталізацією, тому у підходах дослідників об'єкти виділяються у широкому значенні - діяльність, дії, явища, факти, процеси, правовідносини; або в вузькому - об'єкти оподаткування, документація, звітність.

Щодо визначення об'єктів податкового аудиту слід зауважити, що недостатність наукових досліджень позначилася на ступені розкриття проблеми за даною тематикою та підтвердила незавершеність наукового пошуку. Узагальнення і систематизація результатів досліджень дозволили виділити основні підходи науковців, за якими об'єкти податкового аудиту у сфері недержавного фінансового контролю визначаються, як:

- інформація про господарську діяльність, пов'язану з виникненням зобов'язань про сплату податків, що відображена у податковій звітності [36];
- показники податкового обліку та податкової звітності [35, 37];
- тільки податкова звітність [38].

Підсумовуючи результати наукових досліджень щодо визначення об'єктів у сфері фінансового контролю, вважаємо, що узагальненим об'єктом податкового аудиту є господарська діяльність суб'єкта господарювання, яка підлягає контролю на достовірність та відповідність податковому законодавству.

У такому визначенні, на наш погляд, об'єкт розкривається у всій множині взаємозалежних проявів у контрольному середовищі оподаткування, починаючи з процесу залучення суб'єкта до цілеспрямованої діяльності, проектування та здійснення програм дій, аналізу результатів дій, що відповідає філософській природі об'єкта пізнання.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вважаємо, що запропонована авторська редакція предмету та об'єктів податкового аудиту сприятиме створенню фундаментальної теоретичної концепції податкового аудиту. Крім того, розглянута проблематика дефініцій «предмет» та «об'єкт» вказує на доцільність подальших досліджень у напрямку розкриття та наукового обґрунтування теоретико-методологічних засад системи фінансового контролю.

Перелік посилань:

1. Новиков А.М. *Методология: методическое пособие.* / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М. : СИНТЕГ, 2007. – 668 с.

2. Карякин Ю.В. *Объект и предмет науки [Электронный ресурс] / Ю. В. Карякин // Успехи современного естествознания : научный журнал. – 2008. – №1. – С. 61 – 64. – Режим доступа: <http://elibrary.ru/item.asp?id=993759>*

3. Усач Б.Ф. Аудит: навч. посіб. / Усач Б.Ф. – К.: Знання, 2007. – 231 с.
4. Безуглова Т.Г. Організація і методика аудиту: навч. посіб. / Т.Г. Безуглова, Н.С.Усик. – К.: Університет «Україна», 2007. – 371 с.
5. Шеремет А.Д. Аудит : учебник [5-е изд., перераб. и доп.] / А.Д. Шеремет, В.П. Суйц. – М.: ИНФРА – М, 2006. – 448 с. (Высшее образование).
6. Огійчук М.Ф. Аудит: організація і методика: навч. посібник [2-ге вид., перероб. і допов.] / М.Ф. Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна. – К. : Алерта, 2012. – 664с.
7. Немченко В.В. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту): підручник / За ред. проф. Немченко В.В., Редько О.Ю. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.
8. Никифорак І. Проблеми дефініції предмета аудиту / І. Никифорак // Розвиток науки і аудиторської діяльності в Україні за 20 років: матеріали науково-практичної конференції, 26-27 квітня 2013р. Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2013. – 152 с.
9. Давидов Г.М. Аудит: теорія і практика: монографія / Г.М. Давидов. – Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2006. – 324 с.
10. Дорош Н. Визначення предмета та об'єктів видів аудиту / Н. Дорош // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка: серія: Економіка. – 08/2011. – Вип. 130. – С. 15 – 17.
11. Петрик О.А. Стан та перспективи розвитку аудиту в Україні методологічні та організаційні аспекти [Електронний ресурс]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О.А. Петрик. – К., 2004. – Режим доступу: http://www.br.com.ua/referats/dysertacii_ta_autoreferaty/121163.htm
12. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 512 с.
13. Кулаковська Л.П. Основи аудиту: навч. посіб. / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К.: Каравела, 2006. – 312 с.
14. Виноградова М.О. Аудит : навч. посібник / М.О. Виноградова, Л.І. Жидеєва. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с.
15. Івахненко С.В. Інформаційні технології в аудиті та внутрішньогосподарському контролі: дис. ... доктора екон. наук : 08.00.09 / С.В. Івахненко. – К., 2011. – 566 с.
16. Ким Н.В. Методологические и институциональные проблемы аудита : дис. ... доктора экон. наук : 08. 00. 12 : в 2 т. / Н.В. Ким. – Краснодар, 2008. – Т. 1. – 342 с. ; Т. 2. – 112 с.
17. Подольский В.И. Аудит : учебник [3-е изд., перераб. и доп.] / В.И. Подольский, А.А. Савин. – М. : ИД Юрайт, 2011. – 605 с.
18. Лещух І.В. Теоретико-методологічні основи дослідження податкового контролю в Україні / І.В. Лещух // Сучасний стан та перспективи розвитку економіки України: Матеріали ХХVIII міжнародної науково-практичної конференції, (Львів, 2-3 серпня 2013 року). Громадська організація «Львівська економічна фундація». – Львів: ЛЕФ, 2013. – С. 113-116.
19. Шевчук О.Д. Особливості податкового контролю в Україні [Електронний ресурс] / О.Д. Шевчук, Д.С. Деркач // . – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/13_NMN_2011/Economics/7_84598.doc.htm
20. Чередніченко А.П. Податковий контроль в умовах трансформаційної економіки України [Електронний ресурс]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / А.П. Чередніченко. – О., 2005. – 18 с. – Режим доступу: <http://disser.com.ua/contents/p-2/37070.html>
21. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М.М. Коцупатрій. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 424 с.
22. Найденко О. Є. Податковий контроль : навчальний посібник / О.Є. Найденко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с.
23. Гусак Н.Б. Контроль податкових органів за діяльністю підприємств: навчальний посібник. / Н.Б. Гусак, Ю.Д. Гусак. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 320 с.
24. Малишкін О.І. Аудит податків: конструкція на майбутнє [Електронний ресурс] / О.І. Малишкін // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 1 (17). – С. 208-213. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No1/208-213.pdf>
25. Дікань Л.В. Державний аудит : навч. посіб. / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб. – К. : Знання, 2011. – 503 с.
26. Белуха М.Т. Аудит: учебник. / Белуха М.Т. – К.: «Знання», КОО, 2000. – 769 с. – (Высшее образование XXI века).
27. Шурчкова И.Б. Формирование многоуровневой системы аудиторской деятельности [Електронний ресурс]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.12 «Бухгалтерський учет, статистика» / И.Б. Шурчкова. – М., 2013. – 18 с. – Режим доступу: http://www.fa.ru/dep/upanpk/dissertation_councils

/referats/Documents/2013_05/%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84% D0%B5%D1%80% D0%0%D1%82%20%D0%A8%D1%83%D1%80%D1%87%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%98%D0%91.pdf

28. Дерев'янюк С.І. Основи аудиту: навч. пос. / С.І. Дерев'янюк, С.О. Олійник, Н.П. Кузик. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.

29. Гавриловський О.С. Система податкового контролю в Україні / О.С. Гавриловський // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки» – 7'2012[17]. – С.65 – 68.

30. Ткаченко А.В. Теоретичні основи податкового контролю та практичні рекомендації щодо його вдосконалення / А.В.Ткаченко // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління (серія1). Економіка: збірник наукових праць.– № 3 (15).– 2012. – С. 247-253.

31. Кизилова Л.О. Організація податкового контролю: навчальний посібник [для студентів 5 курсу денної і 6 курсу заочної форм навчання спеціальності 8.050106 «Облік і аудит»]. / Л.О.Кизилова, Г.І. Кизилов. – Харків: ХНАМГ, 2006. – 163 с.

32. Лебедзевич Я.В. Теоретико-організаційні засади податкового контролю / Я.В. Лебедзевич // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 2. – С. 342-346.

33. Чернобай Л.І. Система контролю: роль та місце в управлінні машинобудівним підприємством [Електронний ресурс] / Л.І. Чернобай, М.В. Кізлюк // Проблеми системного підходу в економіці – 2009. – № 3, с. 3. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2009_3/Chernobay_309.htm

34. Чернобай Л.І. Теоретичні засади побудови системи контролювання фінансово-господарської діяльності підприємств машинобудування / Л.І. Чернобай, М. В. Кізлюк // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – Вип. 35. – С. 286-292.

35. Гой В. До питання про організацію окремих видів контролю за діяльністю великих платників податків / В. Гой // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 1. – С. 57-62.

36. Шешукова Т.Г. Налоговый аудит как самостоятельное направление аудиторской деятельности / Т.Г. Шешукова, Д.В. Орлов // Вестник Пермского университета. Серия: Экономика, 2011, Выпуск № 1(8). – С. 62 – 70.

37. Мелихова Т. Концептуальний підхід щодо розвитку сучасної теорії аудиту податків / Т. Мелихова // Институциональный вектор экономического развития. Вып. 2 (1). – 2011. – С. 185–196.

38. Орлов Д.В. Развитие методологии и организации налогового аудита в коммерческих банках [Електронний ресурс]: автореф. дис. на соискание уч. степени канд.экон. наук: спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Д. В. Орлов. – Пермь, 2011. – Режим доступу: <http://economy-lib.com/razvitie-metodologii-i-organizatsii-nalogoovogo-audita-v-kommercheskih-bankah#ixzz3nJLcOSj>

Стаття надійшла: 15.09.2015 р.

Рецензент: д. держ. упр., проф. Маліков В.В.

УДК 657.12

JEL Classification: M 40

РОЗВИТОК ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Головай Н. М., к.е.н., доцент

Гордополова Н. В., к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Тернопільського національного економічного університету

Гордополов В. Ю., к.е.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

Анотація. У статті окреслено основні підходи до визначення ролі і місця бухгалтерського обліку в сучасній системі управління. На сьогоднішній день, визначення бухгалтерського обліку, виокремлення його основних видів та окреслення ролі у системі управління бізнес-процесами залишається найбільш дискусійним питанням.

Дослідження поглядів вчених щодо видів і предмету бухгалтерського обліку, показало, що більшість дослідників з визначеної проблематики дотримуються традиційного підходу, відповідно до якого, бухгалтерський облік є підвидом господарського обліку, яку традиційно формували три його види – оперативний, бухгалтерський, статистичний. Водночас, такий поділ господарського обліку обумовлений стереотипом, який виник у радянській обліковій практиці у 30-х рр. ХХ ст.